

Doğukan Algan

**MEDENÎ USÛL HUKUKUNDA
SÛRPRİZ KARAR VERME YASAĞI**

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	VII
ÖNSÖZ	XI
KISALTMALAR.....	XXI
GİRİŞ.....	1
I. KONUNUN ÖNEMİ VE İNCELEMENİN AMACI	11
II. KONUNUN KAPSAMI VE İNCELEME YÖNTEMİ	16

BİRİNCİ BÖLÜM SÜRPRİZ KARAR VERME YASAĞININ AMACI, KAPSAMI, GELİŞİMİ VE TEMELLERİ

I. GENEL OLARAK.....	21
II. SÜRPRİZ KARAR VE SÜRPRİZ KARAR VERME YASAĞI KAVRAMLARI.....	28
A. Terim.....	28
B. Kavram	34
1. Geniş Anlamda Sürpriz Karar Verme Yasağı	35
2. Dar Anlamda Sürpriz Karar Verme Yasağı	36
3. Değerlendirme ve Tanım	39
III. SÜRPRİZ KARAR VERME YASAĞININ AMACI VE KAPSAMI ...	41
A. Genel Olarak	41
B. Sürpriz Karar Verme Yasağının Amacı.....	46
C. Sürpriz Karar Verme Yasağının Kapsamı.....	49
1. Kişi Bakımından Kapsamı	49

2. Konu Bakımından Kapsamı	53
IV. TARİHÎ GELİŞİM	62
A. Türk Hukuku.....	62
1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	62
2. Cumhuriyet Sonrası Dönem.....	70
B. Alman Hukuku	79
C. İsviçre Hukuku.....	88
D. Avusturya Hukuku	92
E. Fransız Hukuku.....	96
F. Anglo - Amerikan Hukuku.....	98
V. SÜRPRİZ KARAR VERME YASAĞININ İLKESEL TEMELLERİ	106
A. Genel Olarak	106
B. Yasağın Amacına ve Kaynağına Yönelik İlkeler.....	109
1. Adil Yargılanma Hakkı	109
2. Hukukî Dinlenilme Hakkı.....	119
3. Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi	131
4. İş Birliği İlkesi.....	146
5. Hukukî Güvenlik İlkesi	148
C. Yasağın Uygulanmasına Yönelik İlkeler	154
1. Tasarruf İlkesi ve Taraflarca Getirilme İlkesi	154
2. Re 'sen Araştırma İlkesi.....	161
3. Hâkimin Hukuku Re 'sen Uygulaması (Iura novit Curia).....	164
4. Usûl Ekonomisi İlkesi.....	174
5. Teksif İlkesi.....	178
6. Sözlülük – Yazılilik İlkesi	182
7. Dürüst Davranma ve Doğruyu Söyleme Yükümlülüğü.....	186
VI. Sürpriz Karar Verme Yasağının Kanunî Temelleri.....	191
A. Genel Olarak	191
B. Somut Düzenlemeler Bakımından	196

İKİNCİ BÖLÜM

SÜRPRİZ KARARIN ORTAYA ÇIKIŞI

I. GENEL ÇERÇEVE VE SÜRPRİZ KARARI ETKİLEYEN ANA UNSURLAR.....	202
II. YARGILAMA AŞAMALARINA GÖRE SÜRPRİZ KARARA KONU “HUSUSLAR”	206
A. İlk Derecede Ortaya Çıktığı Durumlar.....	206
1. Dilekçeler Teatisi Aşamasındaki Durumlar	207
2. Ön İnceleme Aşamasındaki Durumlar	219
3. Tahkikat Aşamasındaki Durumlar	228
a. Hukukî Sebebe İlişkin Hususlar	229
b. İspata İlişkin Hususlar	231
c. Diğer Hususlar	238
B. Sözlü Yargılama ve Hüküm Aşamasındaki Durumlar.....	246
C. Kanun Yolu Yargılamasında Ortaya Çıktığı Durumlar.....	255
D. Bireysel Başvuru Yolunda Ortaya Çıktığı Durumlar.....	263
III. SÜRPRİZ KARARA KONU “HUSUSUN” MAHKEME KARARINI ETKİLEMESİ.....	273
A. Genel Olarak	273
B. Maddî Vakıalar	281
C. Hukukî Nitelendirmeler	287
IV. HÂKİMİN VEYA TARAFLARIN SÜRPRİZ KARARA ETKİSİ	295
A. Tarafların Görüşünün Belirlenmesi.....	296
1. Genel Olarak	296
2. Taraflarca Açıkça Önemsiz Addedilen Bir Hususun Bulunması.....	300
3. Taraflarca Açıkça Gözden Kaçırılan Bir Hususun Bulunması.....	301
B. Hâkimin Görüşünün Belirlenmesi	304
1. Genel Olarak	304

2. Hâkimin Taraflardan Birinden Farklı Bakış Açısına Sahip Olması	306
3. Hâkimin İki Taraftan Farklı Bakış Açısına Sahip Olması	309
C. Bakış Açısı Farklılıklarının Hâkim Tarafından Tespiti.....	313
V. İÇTİHAT FARKLILIKLARI VE DEĞİŞİKLİKLERİNİN SÜRPRİZ KARARA ETKİSİ.....	318
A. Karar, İçtihat, Müstakar İçtihat ve İçtihadı Birleştirme Kararı Kavramları	319
1. Karar ve İçtihat.....	319
2. Müstakar İçtihat ve İçtihadı Birleştirme Kararı.....	330
a. Müstakar İçtihat.....	330
b. İçtihadı Birleştirme Kararı.....	343
B. İçtihat Farklılığı ve Sürpriz Karara Etkisi.....	350
1. İçtihatlar Arasındaki Farklılıklarının Tespiti.....	350
2. İçtihat Farklılıklarının Sürpriz Karara Etkisinin Koşulları	363
a. İçtihatların Aynı Konuda Olması.....	364
b. İçtihadın Ortaya Çıktığı Yargı Derecesinin Önemi.....	365
c. İçtihadın Sürekli (Müstakar) Olmasının Anlamı.....	368
3. İçtihatlar Arasındaki Farklılıkların Sürpriz Karar Yasağını İhlâli	370
C. İçtihat Değişikliği ve Sürpriz Karara Etkisi	374

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
SÜRPRİZ KARAR VERME YASAĞI
İHLÂLİNİN ENGELLENMESİ,
GİDERİLMESİ VE SÜRPRİZ KARARLA
İLGİLİ ÖZEL DURUMLAR

I. SÜRPRİZ KARAR VERME YASAĞININ İHLÂLİNİN ENGELLENMESİ.....	385
A. Genel Olarak	385

B. Hâkimin İşaret ve Müzakere Etme Ödevi ile Sınırları	393
1. Hâkimin İşaret ve Müzakere Etme Ödevi	393
a. Genel Çerçeve.....	393
b. İşaret Etme Ödevi	397
c. Müzakere Etme Ödevi.....	399
2. İşaret ve Müzakere Etme Ödevinin Zaman Bakımından Sınırları	403
3. İşaret ve Müzakere Etme Ödevinin Kapsam Bakımından Sınırları	409
a. Genel Çerçeve.....	409
b. Konu ile İlgili Görüşler	415
c. Değerlendirme ve Görüşümüz	420
4. İşaret ve Müzakere Etme Ödevinin Yerine Getirilmesindeki Sınırlar	428
5. İşaret ve Müzakere Etme Ödevi Kapsamında İhsas-ı Rey Yasağı Sorunu	439
C. Taraflara Açıklama Hakkı Tanınması	446
1. Hakkın Muhatapları.....	449
2. Hakkın Yerine Getirilmesi ve Sınırları	450
II. SÜRPRİZ KARAR VERME YASAĞI İHLÂLİNİN GİDERİLMESİ	459
A. İlk Derecede Yargılaması	460
B. Kanun Yolu Yargılaması	464
1. İstinaf Kanun Yolu.....	465
2. Temyiz Kanun Yolu.....	474
C. Bireysel Başvuru Yolu	483
III. SÜRPRİZ KARARLA İLGİLİ ÖZEL DURUMLAR.....	497
A. Çekişmesiz Yargı.....	497
B. Geçici Hukukî Korumalar	501
C. Tahkim.....	511
1. Emredici Hükümler ve Sürpriz Karar Verme Yasağı	513

2. Iura Novit Arbiter ile Ne Ultra Petita İlkeleri, Hukuki Dinlenilme Hakkı ve Sürpriz Karar Verme Yasası.....	516
3. Hakemlerin İşaret ve Müzakere Etme Ödevi.....	519
4. Sürpriz Karar Verme Yasası İhlâlinin Giderilmesi.....	523
a. Hakem Kararının İptali	525
b. Hakem Kararının Tenfiz Edilmemesi.....	528
SONUÇ	531
KAYNAKÇA.....	537